

Med hjälp av **en så kallad baskista, ett par specialbyggda formar och ett dussin tvingar** bygger vi en superimponerande stol med den sortens eleganta och helt mjuka former som normalt kräver en möbelsnickares handlag.

Gör Det Själv

SVÅRIGHETSGRAD

Den här beskrivningen är komplicerad och det är ett svårt projekt.

LÄTT

SVÅRT

TIDSÅTGÅNG

10-14 dagar med tid för torkning och härdning

PRIS

1.500-3.500 kr beroende på träslag

MATERIAL

Stolens ben

- 18 ribbor à 173 x 4,8 x 0,3 cm (A).
- Ett alternativ är att använda 1/3 mörkt trä som kontrast.

Stolens rygg och sits

- 33 ribbor à 110 x 4,8 x 0,3 cm (B).
- Ett alternativ är att använda 1/3 mörkt trä som kontrast.

Tvärslåarna

- 2 ribbor à 63,6 x 4,8 x 2,7 cm (C)
- 1 ribba, 58,8 x 4,8 x 2,7 cm (D)
- 3 ribbor à 58,8 x 2,7 x 1,5 cm (E)

Böjform

- 3 st 16 mm-MDF-skivor à 75 x 65 cm (F)

SPECIALVERKTYG

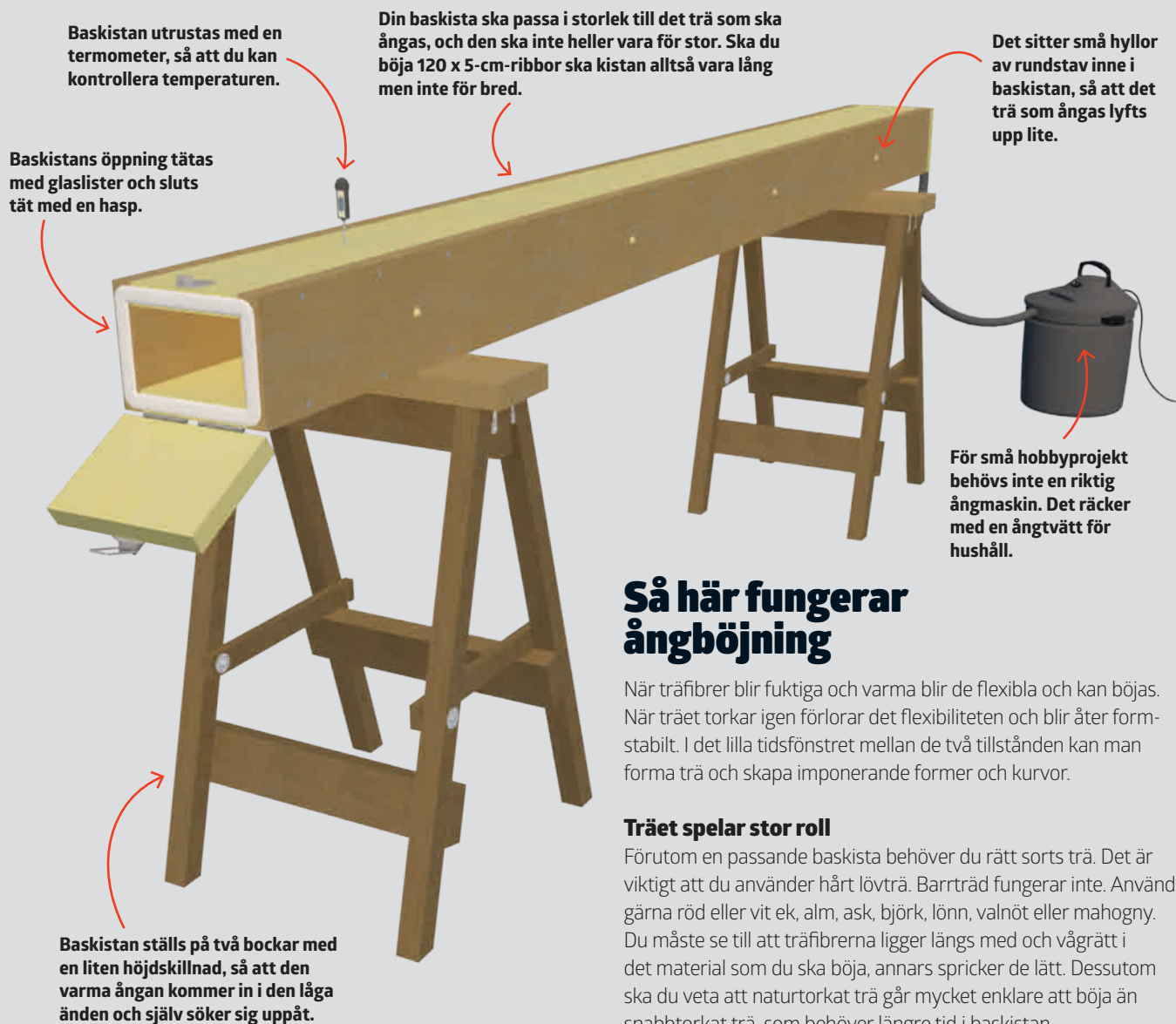
- Baskista (för ångning)
- 8-16 skruvtvingar
- Handöverfräs

Möbelsnickeri NÄR DET ÄR SOM BÄST

Om du någon gång har drömt om att möblera din terrass med hemmabyggda stolar med detaljer som ser ut att komma direkt från en möbelsnickares verkstad, då är det här något för dig. Med hjälp av en så kallad baskista tillverkar vi en stol med elegant svängda ben samt ryggstöd och sits i ett stycke.

Vi börjar med att visa hur du bygger en baskista. Basning är ett annat namn för tekniken att ånga och böja trä. Vi visar också hur du gör de två formar som stolens ben, sits och ryggstöd böjs runt, och vi avslutar med att montera hela härligheten med specialgjorda distanslistor, tappfogar och pluggar.

Det finns inte några spik eller skruv i det här projektet. Däremot kräver stolen hög precisionsnivå, en hel del tålamod och säkert också mer än ett försök på ett par av teknikerna, som är hämtade från överkursen i instruktionsboken. Belöningen är en introduktion till ett fascinerande och mångfacetterat hantverk. □

Så här fungerar ångböjning

När träfibrer blir fuktiga och varma blir de flexibla och kan böjas. När träet torkar igen förlorar det flexibiliteten och blir åter formstabil. I det lilla tidsfönstret mellan de två tillstånden kan man forma trä och skapa imponerande former och kurvor.

Träet spelar stor roll

Förutom en passande baskista behöver du rätt sorts trä. Det är viktigt att du använder hårt lövträ. Barträd fungerar inte. Använd gärna röd eller vit ek, alm, ask, björk, lönn, valnöt eller mahogny. Du måste se till att träfibrer ligger längs med och vågrätt i det material som du ska böja, annars spricker de lätt. Dessutom ska du veta att naturtorkat trä går mycket enklare att böja än snabbtorkat trä, som behöver lång tid i baskistan.

ÅNGA

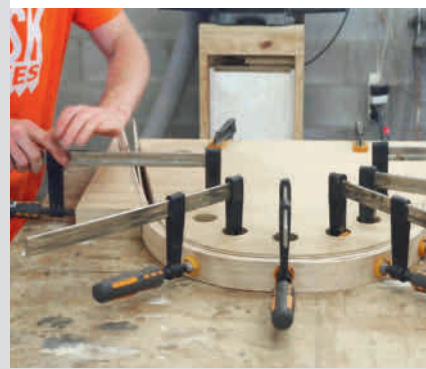
All ångböjning börjar med att träet mjukgörs i en baskista. Det tar cirka en halvtimme att mjukgöra 3 mm tjocka ribbor.

BÖJ

Så snart träet är fuktigt ska det böjas runt en form. Arbeta lugnt men effektivt. Efter några minuter har träet styvnat igen.

SPÄNN FAST

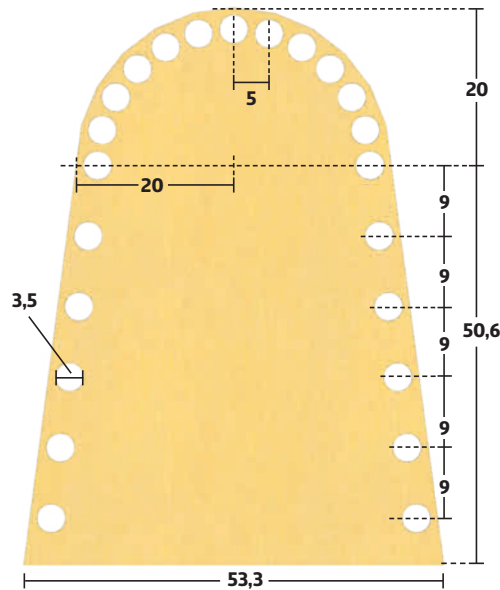

Därefter fixeras träet i formen, där det torkar och sätter sig igen. Använd gott om tvingar och kilar för att fixera det mjuka träet.

Ben – formen byggs innan träet böjs

Den första uppgiften är att göra stolens ben, som består av två långa bågar. Varje båge består av nio ribbor (A) som först ångas och därefter böjs runt en specialtillverkad form, där de lämnas över natten.

Sex till tolv timmar senare är träet torrt igen och har formats. Ribborna lösgörs från formen och limmas ihop med ett jämnt lager trälim, så att de bildar laminat. Därefter hyvlas de jämna och sågas till längst ner, så att de kan stå stadigt på golvet.

Benbågarna har böjts runt en klockliknande form.

Formen att böja benbågarna runt är gjord av tre 16 mm MDF-skivor som har limmats ihop med trälim.

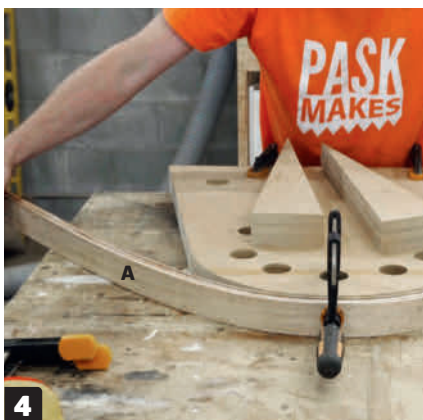
1 Limma ihop de tre MDF-skivorna (F). Rita ett streck som delar skivorna på längden. Rita ännu ett streck som delar skivorna på tvären 20 cm från ovankanten. Rita en cirkel med 20 cm radie med centrum i krysset.

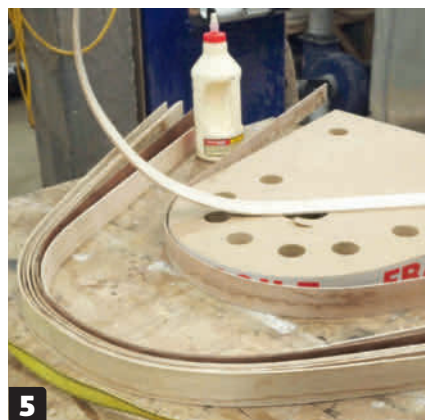
2 Mät 506 mm ner från cirkelns centrum. Rita ett tvärgående streck som skär den längsgående mittlinjen i punktet. Strecket ska vara 26,65 cm på vardera sida. Förbind linjens ändar med cirkelns omkrets.

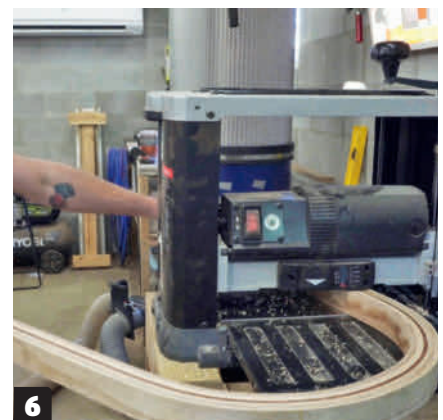
3 Såga ut den klockformade formen och slipa. Det är viktigt att kanterna är helt släta, annars är risken att du får märken på de ribbor som böjs runt formen. Borra dessutom en rad 5,5 cm-hål längs kanten.

4 Ånga nio ribbor (A) i minst 30 minuter och böj dem sedan direkt runt formen. Ribborna böjs tillsammans och sätts i spänn med 8-12 tvingar som sätts i hålen på kanten. Träet är varmt, så kom ihåg handskar.

5 Vänta ett halvt dygn medan träet torkar. Tag bort tvingarna. Du märker att träet böjer sig lite bort från formen. Nu ska listerna limmas och därefter tillbaka i formen, där limmet ska härda. Använd trälim.

6 När limmet har torkat ska benen hyvlas jämna. Vi använder en planhyvel, men du kan också använda en handhyvel för att göra ytorna helt släta. Upprepa hela processen, så att du slutligen har två par ben.

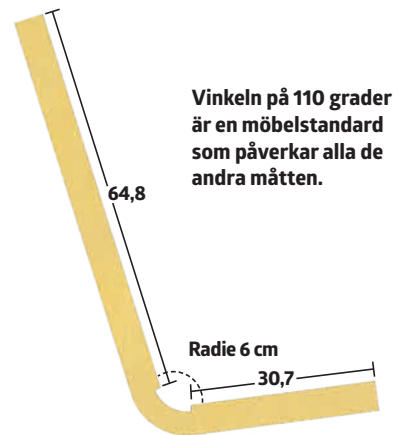
Ryggstödet består av 11 likadana delar

Stolens sits och ryggstöd är gjort av 11 likadana bitar trelagerslaminat – totalt 33 ribbor (B), som böjs runt en specialtillverkad form. Det tar flera dagar att göra de likadana delarna, eftersom de efter att ha ångats både ska formas och därefter lamineras och torkas i samma form.

Det är viktigt att träet får torka ut ordentligt i formen. Därför kan du fundera på att tillverka mer än en form, så går produktionen lite snabbare.

Rygg och sits består av 11 likadana delar som görs en åt gången. Börja därför med att sortera 11 högar med tre ribbor (B) i varje. Ta dig också tid att bestämma vilka ribbor som ska vara uppåt och bli blickfång.

2

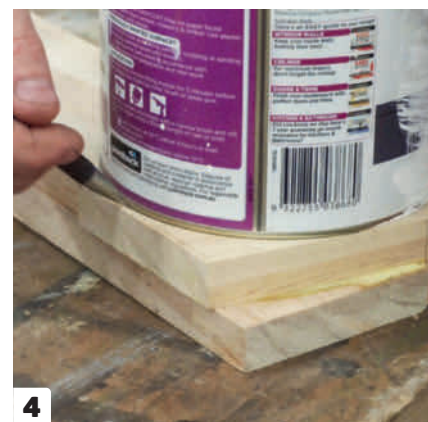
Gör formen till ryggstöd och sits, som liknar ett L. Den ska vara 110 cm lång på utsidan. Vinkeln är 110 grader. Insidan har sågats till så att det blir lättare att sätta på tvingar. Använd hyvlade brädor till formen.

3

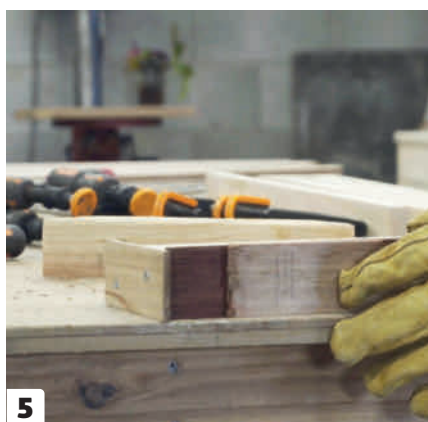
Du kan göra formen av MDF eller brädor. Om du väljer att använda brädor så är det viktigt att du använder rikligt med lim och ger limmet tid att härda innan du använder formen.

Formen till ryggdelen görs först som ett L med en skarp vinkel, som avrundas efter limning.

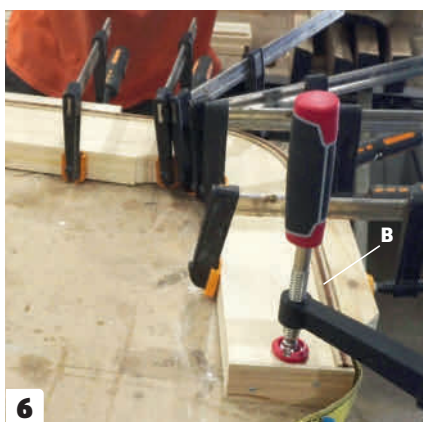
4

Avrunda vinkeln på utsidan. Använd en färgbytta eller liknande, så att du vet att det går att böja runt formen. Såga med sticksåg och slipa det därefter jämnt.

5

Skruva en bit av en ribba i formens korta ände. Ribban, som ska sticka ut 3-4 cm över kanten, används att stötta rygg- och sitsribborna mot när de ska böjas.

6

Ånga och böj rygg- och sitsribborna tre åt gången. När du spänner fast rygg- och sitsdelarna (B) i formen, ska du börja vid den korta änden. De tre ribborna ska härda över natten och sedan limmas ihop.

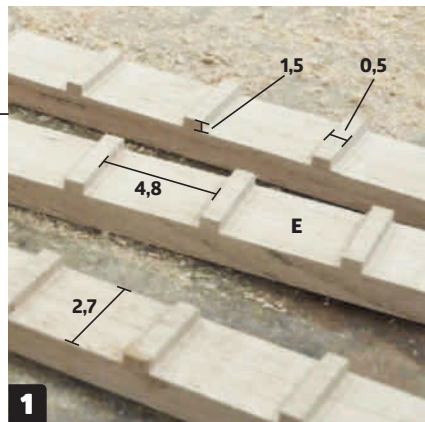

7

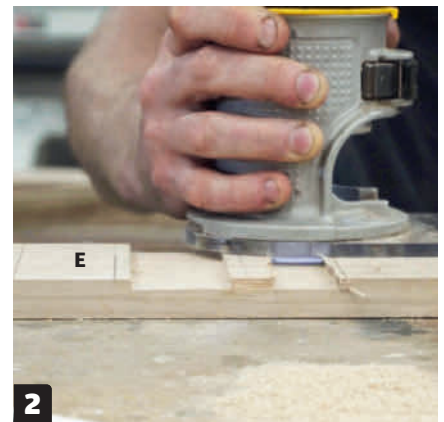
Limma rygg- och sitsdelarna (B) och sätt tillbaka dem i spänn ett halvt dygn medan de härdar. Om du har valt att bara bygga en form, så måste du både böja, limma och härda innan du börjar om igen.

Tvärgående lister och distanser

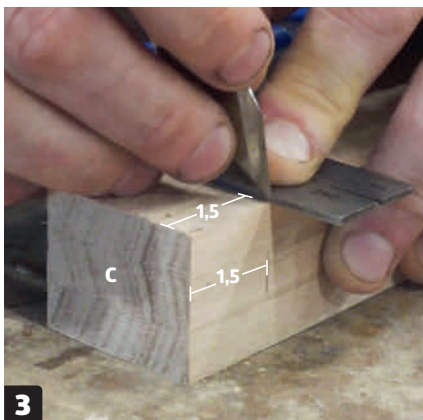
Innan stolen kan sättas ihop måste det göras en rad tvärgående delar som förbinder de två benbågarna och håller uppe rygg- och sitsdelarna på rätt avstånd. Två av de tvärgående ribborna (C) ska förberedas för tappfogar och hål ska göras för tapparna i benbågarna. Den tredje tvärgående ribban (D) ska sågas till med en trekantig profil som möter ryggstödet i vinkel, och slutligen ska tre distansribbor (E) läggas ovanpå de tvärgående ribborna och fixera rygg och sits.

1 Lägga de tre 58,8 cm-ribborna (E) sida vid sida. Mät 5 mm in från änden och rita ett streck tvärsöver. Mät 4,8 cm in därifrån och rita ännu en streck; fortsatt likadant. Det ska vara 12 fält på 0,5 cm och 11 på 4,8 cm.

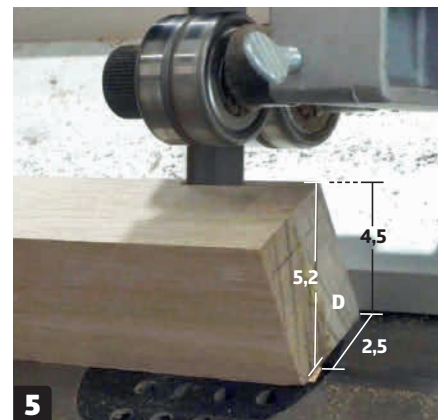
2 Använd handöverfräs eller stämjärn för att ta bort 0,3 cm trä från de 4,8 cm breda fälten. Kolla löpande så att fördjupningarna passar till rygg- och sitsdelarna. Alla tre ribborna (E) ska ha likadana mönster.

3 Ta fram de två tvärgående ribborna (C). Mät 1,5 cm in från änden i båda ändarna på alla fyra sidor.

4 Fräs eller stäm 0,3 cm trä från änden. Se till att upprätthålla hög precision. Du håller på att göra tappen till en fog.

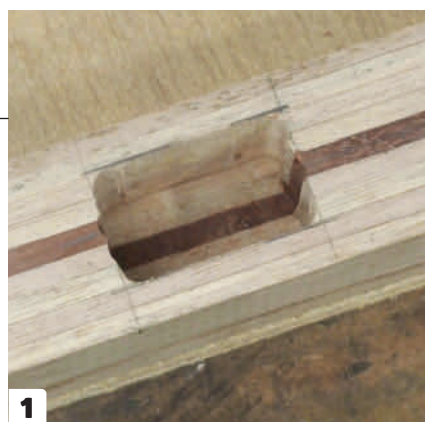

5 Den 58,8 cm långa ribban (D) sågas till så att den kan möta ryggdelarna i 31-graders vinkel. Använd en såg med mothåll så att snittet blir exakt.

Stolen sätts ihop utan spik och skruv

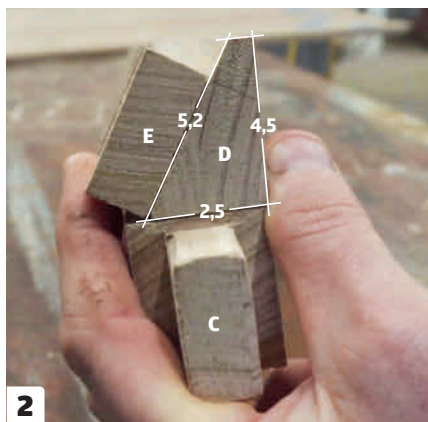
Stolen är redo att sättas ihop. Processen börjar med att tvärgående ribbor, distanser och den trekantiga ribban monteras. Därefter ska de två benbågarna förbindas av de tvärgående delarna.

De 11 ryggbitarna sätts därefter ihop med distanser och monteras på stolen, som nu bara ska oljas och målas med träskydd.

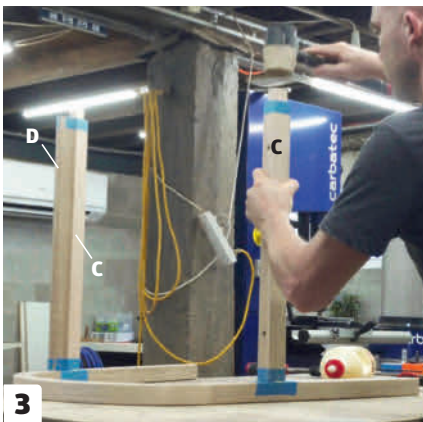

1 Hålen till tappfogarna ska vara avlånga, 2,1 cm breda, 4,2 cm långa och 1,5 cm djupa. Hålens botten ska sitta 41,3 cm från botten på frambenen och 51,5 cm från botten på bakbenen.

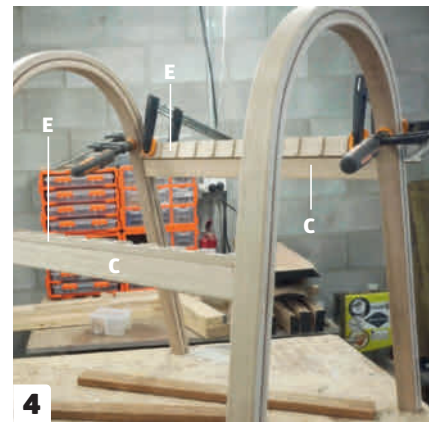

2 **Montera den ribba som har sågats i vinkel (D) ovanpå en tvärgående ribba (C).** Använd lim. Använd också ett par dolda tappar. Det ska finnas plats för en distans på den sneda ytan. Den limmas inte fast än.

3 **Banka de tvärgående ribborna på plats.** Det kan vara så att du behöver försöka ett par gånger och rensa hålen där emellan, om de inte är exakt likadana. Sätt ihop båda benbågarna med de tvärgående ribborna.

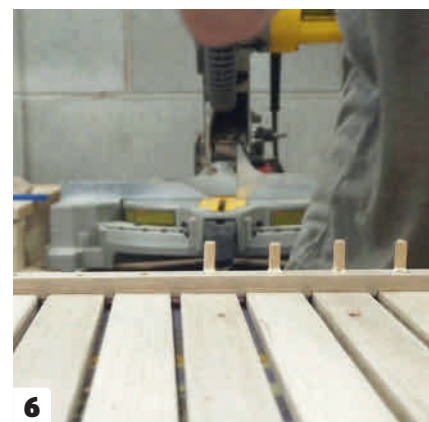

4 **Lägg en distans (E) mellan benen.** Den ska ligga ovanpå den tvärgående ribban (C). Avsluta fogen med ett par dolda tappar mellan ribborna. Tapparna limmas dock inte fast än.

Det är dags för en provmontering av rygg- och sitsdelarna (B). Lägg dem på plats mellan förhöjningarna på distanserna. Använd två raka träbitar, som ligger tvärs över sitsen, för att hålla ihop dem. Markera på baksidan var distanserna korsar rygg och sits.

Ryggdelarna har ännu inte limmats fast. De hålls i spänn mellan två ribbor.

6 **Tappar ska hålla ihop rygg, sits och distanser.** Borra igenom distanserna och gör motsvarande 0,4 cm djupa hål i rygg och sits. Sätt ihop delarna med tappar och lim.

7 **Den tredje distansen (E) ska limmas på baksidan av rygg- och sitsribborna.** Limma fast distansen under press 5,0 cm från ovansidan på ryggstödet.

8 **Sits och ram är redo att sättas ihop.** Förutom de två tappar som i förväg har satts på undersidan av den främre distansen, ska du sätta ihop stolen med trälim.